

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/134/2020
Identifikačné číslo spisu:	1211218819
Dátum vydania rozhodnutia:	23.09.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1211218819.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci toho času plnoletého dieťaťa P., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v H., dieťa rodičov: matky - Mgr. P., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v M., zastúpená advokátom JUDr. Petrom Belicom, so sídlom v Martine, M. R. Štefánika 36 a otca - S., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v H., o určenie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 49P/288/2011, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 14. januára 2020, sp. zn. 11CoP/143/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. mája 2015, č. k. 49P/288/2011-775 a/ určil vyživovaciu povinnosť matke k mal. P. za obdobie od 15.02.2011 do 15.01.2012 vo výške 130,-eur mesačne, za obdobie od 15.02.2012 do 31.08.2013 vo výške 130,-eur mesačne a za obdobie od 01.09.2013 do 06.01.2015 vo výške 150,-eur mesačne; b/ zročné výživné za obdobie od 15.02.2011 do 15.01.2012 a od 15.02.2013 do 06.01.2015 vo výške 5.359,63 eur /po započítaní uhradeného výživného za obdobie od 01.09.2013 do 06.01.2015 v celkovej výške 911,40 eur/ povolil matke uhrádzať mesačnými splátkami vo výške po 100 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci do rúk otca počnúc dňom 01.06.2015 pod následkom straty výhody splátok a o trovách konania trovách štátu bude rozhodnuté do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. novembra 2015, sp. zn. 20CoP/42/2015 (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že „Súd prvého stupňa nesprávne postupoval, keď určil vyživovaciu povinnosť od 15.2.2011, bez toho, aby skúmal odôvodnenosť takéhoto rozhodnutia, pretože podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine výživné možno priznať len odo dňa začatia

konania a to v danom prípade od 18.3.2011, ktorým dňom bol doručený návrh súdu prvého stupňa. Výživné je možné priznať aj spätne podľa ustanovenia § 77 Zákona o rodine, ale len v prípade, ak sú na to splnené zákonné dôvody a to dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré však súd neskúmal. Z obsahu spisu a z návrhu na určenie výživného vyplýva, že otec maloletej žiadal určiť výživné spätne od 15.2.2011. Úlohou súdu prvého stupňa bolo preto skúmať dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie spätného výživného. Okresný súd bol preto povinný vyzvať otca, aby preukázal dôvody hodné osobitného zreteľa na priznanie spätného výživného. Pokiaľ súd priznal spätné výživné bez splnenia zákonných podmienok, postupoval v rozpore so Zákonom o rodine“ a „Nesprávne okresný súd tiež postupoval

pri rozhodovaní o zročnom výživnom, ktoré vzhľadom na uvedené, vyčíslil od 15.2.2011

bez dostatočného skúmania začatia vyživovacej povinnosti a preto je aj v tejto časti rozsudok nepreskúmateľný. S prihliadnutím na uvedené, bude povinnosťou súdu výrok o určení výživného na maloletého riadne odôvodniť v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. tak, aby bol preskúmateľný a aby bolo z odôvodnenia rozhodnutia zrejmé, ktorým dňom určil súd začiatok vyživovacej povinnosti s tým, že aj tento výrok je potrebné odôvodniť v súlade s uvedeným ustanovením.“

3. Súd prvej inštancie následne rozsudkom z 19. novembra 2018, č. k. 49P/288/2011-1070 a/ uložil matke povinnosť prispievať na výživu toho času plnoletej P. výživným za obdobie od 18.03.2011 do 15.01.2012 vo výške 130,- eur mesačne, za obdobie od 15.02.2012 do 31.08.2013 výživným vo výške 130,- eur mesačne a za obdobie od 01.09.2013 do 06.01.2015 výživným vo výške 150,- eur mesačne, b/ zročné výživné za obdobie od 18.03.2011 do 15.01.2012 a od 15.02.2012 do 06.01.2015 vo výške 4.671,47 eur povolil matke splácať v splátkach po 200,- eur mesačne, pod stratou výhody splátok k rukám plnoletej počnúc mesiacom december 2018, c/ vo zvyšnej časti návrh zamietol, d/ rozhodol o povinnosti matky uhradiť na účet Okresného súdu Bratislava II trovy konania štátu vo výške po 260,39 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, e/ rozhodol o povinnosti otca uhradiť na účet Okresného súdu Bratislava II trovy konania štátu vo výške po 260,39 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a f/ rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

3.1 Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne: „58. S poukazom

na citované zákonné ustanovenia a vykonané dokazovanie súd dospel k záveru, že návrh otca je opodstatnený. Súd mal jednoznačne za preukázané, že rodičia maloletého dieťaťa nežili v spoločnej domácnosti od roku 2010. Rozhodnutím Okresného súdu Bratislava II č. k. 17C/54/2011-338 zo dňa 30.01.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Co/303/2014-363 zo dňa 11.12.2014 (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 07.01.2015) bolo ich manželstvo rozvedené a upravený výkon rodičovských práv a povinností k mal. P. do osobnej starostlivosti otca, určil, že obaja rodičia budú maloleté dieťa zastupovať a spravovať jej majetok, styk matky s maloletou P. neupravil a matke uložil povinnosť prispievať na výživu mal. P. výživným vo výške 150,- eur mesačne. Po späťvzatí návrhu matkou, po vylúčení návrhu v časti týkajúcej sa plnoletej dcéry A. na samostatné konanie a po dovŕšení plnoletosti P. zostalo predmetom konania len rozhodnutie o návrhu otca o určení vyživovacej povinnosti (vo vzťahu k P.), ku ktorému sa v priebehu konania pripojila aj toho času plnoletá P.. Keďže rodičia nezaujali zhodné stanovisko k otázke, ktorý z nich zabezpečoval starostlivosť o mal. P. za obdobie odkedy nežili v spoločnej domácnosti do právoplatnosti rozhodnutia o rozvođe manželstva, súd vykonal dokazovanie a vyhodnotil dôkazy v tomto smere za účelom rozhodovania o výživnom na dieťa za obdobie od podania návrhu otca, do dňa predchádzajúceho dňu, kedy nadobudlo rozhodnutie súdu o rozvođe manželstva právoplatnosť, t. j. za obdobie od 18.03.2011 do 06.01.2015.

59. Súd mal vykonaným dokazovaním preukázané, že rodičia mal. P. nežili v spoločnej domácnosti od roku 2010, kedy sa matka odsťahovala a do februára 2011 zabezpečovala starostlivosť o maloletú P. na základe dohody rodičov. Uvedenú skutočnosť potvrdili matka i otec. Za ďalšie obdobie sa zhodne vyjadrili obaja vo vzťahu k vykonávaniu starostlivosti o P. v období od 15.01.2012 do 15.02.2012, kedy realizovali striedavú osobnú starostlivosť o dcéru. Otec v priebehu celého konania nenechal svoje vyjadrenie, keď uvádzal, že mal. P. býva v jeho domácnosti od februára 2011 nepretržite, pričom zabezpečuje starostlivosť o ňu. Matka argumentovala skutočnosťami, že P. sa zdržiavala v jej domácnosti do marca 2013, následne v ďalšom období, najmä od leta 2014 do rozhodnutia súdu o

rozvoje manželstva je v starostlivosti oboch rodičov striedavo opakujúcich sa intervaloch po 3 až 4 dni. Každý z rodičov predkladal súdu dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia. Pri ustálení zabezpečovania starostlivosti o mal. P. súd vychádzal v prvom rade z výpovedí účastníkov konania v predmetnom konaní a konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 17C/54/2011. Matka v rámci svojich výpovedí v jednotlivých obdobiach potvrdila, že dcéry bývali s ňou do februára 2011, mal. P. bola u otca v čase hospitalizácie A. v júni 2011, od leta 2011 bola matka s P. dvakrát, zostala by u matky, ale otec ju zastrašoval. Stav bol nezmenený aj v decembri 2011. V apríli 2012 potvrdila mesiac striedavej starostlivosti s tým, že dcéra býva u otca. Následne v novembri 2013 potvrdila, že s P. strávila od marca 2013 iba niekoľko hodín. V januári 2014 odsúhlasila tento pretrvávajúci stav. Pokiaľ v predmetnom konaní menila svoje vyjadrenia a svoje tvrdenia o zabezpečovaní starostlivosti o maloletú otcom negovala so zdôvodnením, že deti /A. aj P./ klamú, sú zastrašované a manipulované otcom, pričom jej vyjadrenia k pobytu mal. P. u otca sa vzťahovali len bezprostredne k obdobiu, kedy prebiehalo pojednávanie, súd prihliadal jednak na tvrdenia oboch rodičov v priebehu konania a jednak na ďalšie dôkazy v konaní vykonané. Aj keď sa obaja rodičia snažili prostredníctvom čestných vyhlásení a na „objednávku“ vykonaných šetrení kolízneho opatrovníka preukázať svoju osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, ide o dôkazy, ktoré sami o sebe sú nepresvedčivé a nemajú veľkú dôkaznú silu. Pobyt maloletého dieťaťa v rozhodnom období u otca považoval súd za preukázaný aj z iných dôkazov, zo správy základnej školy, ktorú P. navštevovala v danom období, zo správy HIPOCLUBU, ktorého je dieťa členom, zo správy ošetrojúcej lekárky mal. P. MUDr. Q., že dieťa žilo v domácnosti otca v rodinnom dome v H.. Súd v konaní pristúpil aj k výsluchu oboch v tom čase maloletých detí P. a A., ako aj k ich výsluchu v období, keď dovŕšili plnoletosť. Z ich vyjadrenia je jednoznačne zrejmé, že P. sa zdržiavala v dome u otca, pričom s matkou sa kontaktovala v podstatne menšom rozsahu, resp. matku v istom období odmietala. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj vykonaný znalecký posudok. Taktiež z opakovane vykonaných pohovorov s mal. P. kolíznym opatrovníkom a množstva úradných záznamov je zrejmé, že zabezpečovanie starostlivosti o mal. P. v spornom období realizoval otec. S prihliadnutím na vypracovaný znalecký posudok v konaní MUDr. PhDr. M., CSc. vo vzťahu ku rozhodovaniu o zverení mal. dieťaťa do starostlivosti rodiča, resp. o striedavej osobnej starostlivosti rodičov je z obsahu znaleckého posudku zaoberajúceho sa psychologickým vyšetrením a prezentovanými vyjadreniami rodičov a mal. P. nesporné, že dieťa bývalo a žilo u otca. Sama znalkyňa predvolávala otca, aby zabezpečil účasť maloletej P. na vyšetrení, teda aj znalkyni bolo zrejmé, že otec zabezpečuje starostlivosť o mal. P.. Podporne zo správy Mgr. P., psychológa a správy DFNSP na Kramároch je nesporné, že v súvislosti so zdravotnými problémami A. a jej hospitalizáciou v auguste 2011 A. i P. boli u otca, keď správa potvrdzuje absolvovanie kontrol A. s otcom s tým, že A. uviedla, že P. odmieta ísť k matke. Čestné prehlásenia dokladované oboma rodičmi neboli pre otázku ustálenia zabezpečovania starostlivosti o dieťa podstatné. Rovnako ako čestné prehlásenia osôb blízkych matke potvrdzujú starostlivosť o maloleté dieťa zo strany matky, tak na druhej strane čestné prehlásenia osôb blízkych otcovi potvrdzujú starostlivosť o maloleté dieťa zo strany otca. V oboch prípadoch ide o dôkazy nehodnoverné, neobjektívne, ktoré sami o sebe nemajú pre dokazovanie podstatný význam. Z predložených správ, zápisníc o výsluchoch v rámci trestných konaní je nesporné, že medzi rodičmi dochádzalo neustále ku konfliktom, pričom aj tieto záznamy a zápisnice obsahujú vyjadrenia matky v danom čase, napr. keď uvádza, že v máji 2011 išla do H., kde sa zdržiava jej manžel, aby navštívila mladšiu dcéru P., z čoho je nesporne zrejmé, že dieťa bolo v tom čase v starostlivosti otca. Vyjadrenia matky boli v konaní rozporné. Hoci na poslednom pojednávaní uviedla, že za celé obdobie zabezpečovala starostlivosť o obe maloleté deti ona, v priebehu konania sa k otázke starostlivosti o deti vyjadrovala inak. V konaní o rozvod manželstva matka jednoznačne uviedla, že obe deti bývali s ňou až do februára 2011, následne bola chorá a deti odišli k otcovi a ten ich zmanipuloval. Rovnako v zápisnici zo dňa 20.09.2011 (konanie 17C/54/2011) matka uviedla, že dcéry až do februára 2011 bývali s ňou a následne s otcom. Na pojednávaní dňa 07.11.2013 matka rovnako uviedla, že s dcérou P. strávila od marca 2013 len niekoľko hodín. Jediné čestné vyhlásenie A., na ktoré poukazuje matka a v ktorom A. potvrdila pobyt sestry v domácnosti matky nemohol súd brať do úvahy. Išlo o čestné prehlásenie vyhotovené na žiadosť matky o ktorom A. uviedla, že bolo napísané z dôvodu, že jej matka sľúbila, že už nebude musieť chodiť

na súd. V priebehu celého obdobia aj staršia dcéra A., či už v rámci vyšetrení alebo iných vyjadrení uvádzala okolnosti bývania P. v domácnosti otca. Jej vyjadrenie je i súčasťou správy MUDr. T. zo dňa 21.09.2011. Tieto vyjadrenia zodpovedajú otázky konkrétnych období, ktoré v súhrne potvrdzujú skutočnosť, že P. bývala v domácnosti otca. Súd vypočul svedkov, ktorých navrhla matka. Z ich svedeckej výpovede však nevyplýva, že osobnú starostlivosť o maloleté dieťa v období od roku 2011 až 2015 vykonávala matka. Obaja svedkovia S. a S. boli prenajímatelia bytu, v ktorom žila matka. Ani jeden z nich v uvedenom období nežil v spoločnej domácnosti s matkou a maloletými deťmi. Svedok D., ktorý pravidelne navštevoval partnera matky si na to, že by v domácnosti s ňou bývala aj P. vôbec nespomínal. Pamätal si len matku, jej partnera a staršiu dcéru A.. Jeho svedecká výpoveď bola pre ustálenie pobytu P. v rozhodnom období bezpredmetná. Naproti tomu svedkyňa D. potvrdila, že v období rokov 2011 až 2013 bývali v byte matka, jej partner a dve dcéry. Uvedenú svedeckú výpoveď nepovažoval súd za presvedčivú, ani za preukazujúcu osobnú starostlivosť matky o v tom čase maloletú P.. Svedkyňa D. nebývala v spoločnej domácnosti s matkou, podľa jej slov sa stretávala s nimi menej často ako jej syn - svedok D., ktorý si na P. ani len nepamätal. Svedkyňa súdu uviedla, že si pamätá obdobie od 2011 až do 2013, nepamätala si obdobie roku 2014. Aj keď to zdôvodnila tým, že v rokoch 2011-2013 si robila poznámky kto u nich býval, z uvedeného nie je možné vyvodit' záver, že by vedela potvrdit' každodennú starostlivosť matky o dieťa. Sama svedkyňa uviedla, že skutočnosť, že v domácnosti bývajú obe dievčatá videla, neskôr uviedla, že o tom vedela a napokon, že ich počula. To či však išlo o maloletú P. je nemožné potvrdit', keďže svedkyňa v čase výpovede deti Y. ani nespoznala, keďže ako uviedla, obe dievčatá sa zmenili. Súd pripúšťa, že existovali určité obdobia, počas ktorých maloletá P. matku

na adrese N. navštívila, čo však ešte neznamená, že matka aj zabezpečovala osobnú starostlivosť o dieťa, zvlášť, keď nepreukázala žiadne náklady, ktoré za maloleté dieťa uhrádzala v rozhodnom období. Otec riadne zdokladoval, že všetky náklady týkajúce sa maloletého dieťaťa, jeho školské, mimoškolské aktivity financoval on. Podľa doložených dokladov uhrádzal všetky školské pomôcky (zahraničný pobyt zo školy, pracovný odev, poplatky v škole), záujmovú činnosť dieťaťa (jazdecko) ako aj iné bežné náklady, ktoré vznikali v súvislosti so starostlivosťou o dieťa (napr. náklady za stravu, za stomatologickú starostlivosť). Na základe uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že v období od 18.03.2011 do 15.01.2012 a od 15.02.2012 do 06.01.2015 zabezpečoval starostlivosť o v tom čase maloletú P. otec.

60. Súd nepripustil návrhy matky na doplnenie dokazovania výsluchom W., návrh na výsluch 3 bližšie neurčených svedkov, vyžiadanim si spisu 5T/192/2015, vyžiadanim si spisu OO PZ Sputnikova, spisu 55Er/1307/2015, vykonanim vyšetrenia

na polygrafe u svedkyne A., navrhovateľky P. a u otca S., vykonanim dopytu na psychológa svedkyne A., vyžiadanim spisu ČVS ORP 2116/RV-2-2016, majúc za to, že vykonané dokazovanie postačuje pre rozhodnutie vo veci samej a ďalšie dokazovanie by zbytočne predlžovalo konanie. Pokiaľ ide o vypočutie svedka W., ktorý sa mal vyjadrit' k starostlivosti o dieťa za obdobie od 09/2010 do 03/2011 je táto svedecká výpoveď bezpredmetná, keďže po zmene návrhu, súd nerozhodoval o určení výživného za toto obdobie. Rovnako dopyt na psychológa plnoletej A., ktorá nie je účastníčkou tohto konania nemá pre otázku určenia vyživovacej povinnosti žiadny význam. Návrh na výsluch 3 bližšie neurčených svedkov považoval súd zo strany matky za účelový, prednesený tesne predtým ako súd vyhlásil dokazovanie za skončené. Predmetné konanie trvá sedem rokov a za toto obdobie nenavrhla vypočut' týchto svedkov. Pri návrhu na ich vypočutie odmietla súdu uviesť ich mená. V časti návrhu na vyšetrenie oboch dcér a otca

na polygrafe súd tento návrh na vykonanie dôkazu zamietol. Polygraf, ľudovo nazývaný detektor lži, nezaznamenáva „lož“ v pravom zmysle slova, ale meria len niektoré fyziologické reakcie. Počíta sa s tým, že ide o reakcie, ktoré nie sú vôľou ovládateľné a otázky, ktoré sú davané ako podnety, ktoré majú spustiť určitú reakciu. Súdna prax na Slovensku nepripúšťa výsledok skúmania na polygrafe ako dôkaz. Vzhľadom na všetky preukázané zistenia súd nepovažoval za potrebné vykonať tieto navrhnuté dôkazy.

61. Po ustálení kto z rodičov zabezpečoval osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, pri určení výšky výživného na P. súd prihliadal na vek, potreby a jej výdavky v priebehu rokov 2011 až

do januára 2015. Inštitút výživného slúži na zabezpečovanie a úhradu osobných potrieb dieťaťa. Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom predstavuje jeden z najzákladnejších pilierov systému zákonnej povinnosti poskytovať výživu. Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečiť výživu ekonomicky slabšej skupine osôb spoločnosti - deťom. „Výživou“ dieťaťa, na ktorú prispievajú obidvaja rodičia, sa rozumie zaobstarávanie, resp. uspokojovanie všetkých životných potrieb pre všestranný telesný a duševný vývoj dieťaťa. Zahrňuje teda aj uspokojovanie iných potrieb než je strava, napr. na zdravotnú starostlivosť, lieky, ošatenie, hygienické potreby, cestovné, školské potreby, aktivity voľného času, či bývanie. Súd pri rozhodovaní o výživnom prihliada a berie do úvahy nielen schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov voči dieťaťu trvá, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť. Pri rozhodovaní o návrhu na zvýšenie výživného súd vychádzal nielen z odôvodnených potrieb toho času už plnoletej P. ale i z možností, schopností ako aj majetkových pomerov oboch rodičov. Rozsah vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je upravený na základe všeobecných kritérií, ktoré sa uplatňujú pri všetkých druhoch vyživovacích povinnosti. Týmto všeobecnými kritériami sú tak, ako to vyplýva i z ustanovenia § 75 Zákona o rodine, odôvodnené potreby oprávneného, schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť rodičov k deťom, zákon o rodine ustanovuje, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni oboch rodičov, to znamená, že vychádza z rovnakej životnej úrovne rodičov a detí. Vodiacom zásadou na strane povinného rodiča je miera jeho schopnosti, možnosti a majetkových pomerov. Za schopnosti každého rodiča treba považovať jeho reálny zárobok, ktorý dosahuje v čase vyhlásenia rozhodnutia. Tento však treba pri posudzovaní ďalej modifikovať možnosťami rodiča, ktoré rozširujú jeho reálny dosahovaný zárobok o subjektívnymi vlastnosťami podmienené možnosti (fyzická zdatnosť, vzdelanie, zdravotný stav, pracovné ponuky, časový priestor, prax, skúsenosti v odbore, atď.) Možnosti rodiča ovplyvňujú aj objektívne okolnosti akými sú dopyt na trhu práce alebo ohodnotenie rovnakej pozície. Miera životnej úrovne je objektívne zisťiteľná rôznymi faktormi, a to výškou mesačných nákladov, výškou položiek, ktoré nie sú pre život nevyhnutné a ktoré signalizujú prebytok finančných prostriedkov, ako napr. dovolenky, účty za mobilný telefón či výška hypotekárnych úverov.

62. V čase podania návrhu navštevovala P. druhý stupeň základnej školy, výdavky na dieťa spočívali v zabezpečení stravy, ošatenia, nákupe hygienických potrieb a bežných výdavkov na školské a mimoškolské aktivity, úhrade cestovného. P. sa venovala finančne náročnému jazdecktvu, kedy bolo jasne preukázané, že náklady spojené s touto aktivitou znášal otec. Pokiaľ matka uviedla, že uhrádzala dcére poplatok za dramatický krúžok, tieto úhrady žiadnym spôsobom nepreukázala. Od septembra 2013 maloletá P. nastúpila na strednú hotelovú školu, výdavky na zabezpečenie jej potrieb sa nepochybne zvýšili, či už v súvislosti s jej prirodzeným rastom alebo s úhradou poplatkov v škole. Naďalej pokračovala v jazdecktvu. Súčasne súd prihliadol na skutočnosť, že P. má zdravotné problémy /alergiu na mlieko/, čomu je potrebné prispôbiť nákup potravín pre dieťa. Súd mal preukázané, že príjem matky v období roku 2010 a 2011 činil 759,- eur, v roku 2012 649,- eur. K zníženiu príjmu na sumu 308,- eur mesačne došlo z dôvodu výkonu práce na polovičný úväzok. Následne matka rozviazala pracovný pomer so zamestnávateľom dohodou, ktorú skutočnosť odôvodnila záujmom o prípadné budúce zamestnanie u tohto zamestnávateľa. Pracovný pomer ukončila v auguste 2012, od uvedeného obdobia bola nezamestnaná, poberala dávku v nezamestnanosti po dobu šiestich mesiacov v priemernej výške 328,- eur mesačne. V prípade, že matka poukazuje na zdravotné problémy, z predložených lekárskeho správ nemožno konštatovať, že by zdravotný stav nedovoľoval matke pracovať, prípadne že by mala také zdravotné obmedzenie, ktoré by jej nedovoľovalo vykonávať akúkoľvek prácu. Navyše sama poukazuje na výkon práce na základe dohody v roku 2014, na ktorý listinný dôkaz však nemožno prihliadať, nakoľko v ňom absentujú základné údaje /označenie zamestnávateľa, pečiatka organizácie/. Konanie matky vo vzťahu k rozviazaniu pracovného pomeru súd vyhodnotil ako dobrovoľné vzdanie sa príjmu a pri určovaní výživného zohľadňuje ako kritérium výšku posledného jej príjmu pred jeho znížením v dôsledku práce na polovičný úväzok. V rozhodnom čase bolo preto v možnostiach a schopnostiach matky zabezpečiť si príjem, z ktorého by bola schopná zvýšiť svoju životnú úroveň, prispievať na výživu svojej dcéry, ktorá bola v priebehu konania vo veku 13 až 17 rokov a výdavky na ňu sú porovnateľné s výdavkami na dospelú osobu. Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich prvoradou povinnosťou do času, kým nie sú schopné samé sa živiť. Pri určení výšky

výživného súd zohľadnil aj skutočnosť, že matka bývala v prenajatom byte, je nemajetná. Hoci deklarovala, že platí nájomné, zo svedeckej výpovede S. vyplynulo, že náklady na prenájom nehnuteľnosti nemala žiadne. Skúmaním príjmu a majetkových pomerov otca súd zistil, že otec je dlhodobo dobrovoľne nezamestnaný.

Od roku 2010 nemá stály príjem, žije z finančných prostriedkov nadobudnutých z predaja nehnuteľností a koňa. Jeho výdavky spočívajú v úhrade poplatkov za bývanie a bežných výdavkov. Ani jeden z rodičov nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu.

Na základe uvedených dôvodov, po zohľadnení príjmov, výdavkov, schopností, možností rodičov a ich majetkových pomerov súd určil výživné na mal. P. v sume 130,- eur mesačne za obdobie od 18.03.2011 do 31.08.2013, s výnimkou jedného mesiaca, kedy sa realizovala striedavá starostlivosť o dieťa. K zmene pomerov došlo nástupom dieťaťa na strednú školu, preto súd počnúc dňom 01.09.2013 do 06.01.2015 určil výživné vo výške 150,- eur mesačne majúc za to, že uvedená výška výživného je primeraná veku a potrebám dieťaťa a zohľadňuje možnosti a schopnosti oboch rodičov. Súd pri určovaní výšky výživného do istej miery zohľadnil krátkodobé zdravotné problémy matky, kedy však súdu nebola predložená žiadna správa, ktorá by indikovala pracovné obmedzenia na strane matky. Rodič, ktorý má vyživovaciu povinnosť k dieťaťu, je povinný usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu nebolo ohrozené. Treba podotknúť, že takto stanovené výživné je výživným na spodnej hranici, kedy len mesačné náklady na stravu dieťaťa s alergiou sú približne vo výške mesačného výživného. Za situácie, kedy matka v uvedenom období sama nemala žiadne náklady na bývanie, je uvedená suma úplne primeraná a zohľadňuje možnosti a schopnosti povinného rodiča.

63. Zročné výživné súd určoval za obdobie od 18.03.2011 do 06.01.2015 s výnimkou jedného mesiaca od 15.01.2012 a od 15.02.2012, kedy rodičia zabezpečovali starostlivosť o v tom čase maloleté dieťa striedavo. Súd sa pri začiatku trvania vyživovacej povinnosti matky už nezaoberal skúmaním dôvodov hodných osobitného zreteľa, nakoľko toho času plnoletá P. v priebehu konania upravila svoj návrh a žiadala priznať výživné dňom podania návrhu, t. j. odo dňa 18.03.2011. Vyživovaciu povinnosť matky súd určil do dňa predchádzajúcemu dňu, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok o rozvode manželstva rodičov P., t. j. od 06.01.2015. Zročné výživné, ktoré je matka povinná zaplatiť za obdobie od 18.03.2011 do 15.01.2012 a od 15.02.2012 do 06.01.2015 po započítaní doposiaľ uhradeného výživného predstavuje spolu sumu vo výške 4.671,47 eur. Vzhľadom na vyššiu sumu zročného súd povolil matke splácať dlžné výživné v mesačných splátkach do rúk plnoletého dieťaťa, počnúc mesiacom december 2018. Zročné výživné za obdobie od 18.03.2011 do 15.01.2012 vo výške 130,- eur mesačne bolo súdom vypočítané ako pomerná časť výživného za 14 dní v mesiaci 03/2011 (130,- eur:

31 dní x 14 dní = 58,70 eur), k čomu treba pripočítať 9 mesiacov v roku 2011 (9 x 130,- eur = 1.170,- eur) a pomernú časť výživného za 15 dní v januári 2012 (130,- eur/31 dní x 15 dní = 62,90 eur). Zročné výživné za obdobie od 15.02.2012 do 31.08.2013 vo výške 130,- eur mesačne bolo súdom vypočítané ako pomerná časť výživného za 15 dní v mesiaci 02/2012 (prestupný rok)

(130,- eur: 29 dní x 15 dní = 67,24 eur), k čomu treba pripočítať 10 mesiacov v roku 2012

a 8 mesiacov v roku 2013 (t. j. 18 mesiacov x 130,- eur = 2.340,- eur). Výživné za tretie obdobie od 01.09.2013 do 06.01.2015 vo výške 150,- eur mesačne predstavuje výživné

za 4 mesiace v roku 2013, 12 mesiacov v roku 2014 (16 mesiacov x 150,- eur = 2.400,- eur) a pomernú časť výživného za 6 dní v januári 2015 (150,- eur/31 dní x 6 dní = 29,03 eur). Zročné výživné za všetky uvedené obdobia je spolu vo výške 6.127,87 eur. Z uvedenej sumy súd odpočítal matkou doposiaľ uhradené výživné, pričom vychádzal z potvrdenia súdneho exekútora, podľa ktorého bolo na podklade exekučného titulu v konaní 49P/288/2011 exekútorom vymožené a dobrovoľne uhradené výživné vo výške 545,- eur (exekučné konanie Ex/1730/2015). Mimo exekučného konania zaplatila matka podľa vyjadrenia otca výživné vo výške 911,40 eur, ktoré platila na základe predbežného opatrenia. Hoci bola matka vyzvaná, aby preukázala, v akej výške uhradila doposiaľ výživné, matka na výzvy súdu nepreukázala, že uhradila výživné vo výške vyššej ako deklaroval otec. Matkou zaplatené výživné, ktoré je možné započítať tak predstavuje sumu 1.456,40 eur. Výsledné zročné výživné po odpočítaní matkou zaplateného výživného

je 4.671,47 eur (6.127,87 eur - 1.456,40 eur). Vo zvyšnej časti týkajúcej sa nesprávneho vyčísleného

zročného výživného súd návrh zamietol.“

4. Na odvolanie matky odvolací súd rozsudkom zo 14. januára 2020, sp. zn. 11CoP/143/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil [§ 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]; a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4.1. V reakcii na uplatnené odvolacie dôvody vymedzené odvolacími námietkami odvolací súd v odvodnení rozsudku mimo iného uviedol: „9. Odvolací súd poukazuje na správne dôvody súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožňuje. Na doplnenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné a rozsiahle dokazovanie, pričom povinnosťou súdu nie je vykonať všetky dôkazy, ktoré účastníci navrhnú, ale len tie, ktoré sú potrebné pre objasnenie skutočného stavu, čím sa aj súd prvej inštancie spravoval.

10. Odvolací súd neprihliadol na podanie matky z 13.01.2020, pretože obsahovalo rovnaké skutočnosti, ktoré matka vo svojich vyjadreniach uvádzala a rozhodnutia, na ktoré poukazovala, boli predmetom odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie. Skutočnosti, potrebné pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, boli preukázané jednak tým, že otec zabezpečoval starostlivosť o vtedy maloletú. Návrh na určenie výživného smeroval voči matke. Pod starostlivosťou o dieťa treba vidieť sústavné zabezpečovanie starostlivosti

za uvedené obdobie, čo matka nepreukázala. Možnosti, schopnosti a majetkové pomery matky, súd prvej inštancie pri určovaní výšky výživného zohľadnil. Treba zdôrazniť, že platiť výživné je prvoradá povinnosť každého rodiča, ktorú si musí plniť aj na úkor svojich potrieb. Matke bolo povolené splácať výživné v 200,- eur mesačných splátkach, napriek tomu, že ide

o výživné, ktoré má spotrebný charakter a aj napriek tomu, že § 232 ods. 3 CSP stanovuje lehotu na plnenie 3 dni a poskytnutie splátok na výživné je skôr výnimočným riešením. Námietky matky v tejto časti vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné. Matka nepresvedčila,

že sústavne starostlivosť zabezpečovala, prípadné krátkodobé či občasné kontakty neznameniajú sústavnú starostlivosť o dieťa. Odvolací súd zároveň poukazuje aj na vyjadrenie plnoletej, ktorá dňa 19.06.2016 dovŕšila plnoletosť a pripojila sa k návrhu na určenie výživného voči matke a súd prvej inštancie správne rozhodol o poukázaní výživného za predmetné obdobie k rukám plnoletej, ktorá dovŕšením plnoletosti sa stala účastníčkou konania.

11. Aj ďalšie námietky matky, ktorá opakovala tvrdenia pred súdom prvej inštancie, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné, s ktorými sa súd prvej inštancie v priebehu konania podrobne zaoberal.“

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP a tiež § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. Navrhla dovolaciemu súdu zrušiť rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne aby dovolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu v prospech matky. Matka namietala, že súdy a/ nedostatočne zistili skutkový stav veci; b/ odvolací súd riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie, nie je zrejmé z akých dôvodov potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, jeho odôvodnenie ako celok nespĺňa parametre zákonného odôvodnenia, súdy nezdôvodnili, prečo pri rozhodovaní nevzali do úvahy ňou predložené dôkazy a c/ nesprávne právne posúdili vec.

5.1. Na odôvodnenie argumentácie, podľa ktorej v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, uviedla, že napadnuté rozhodnutia odvolacieho a prvoinštančného súdu sú nedostatočne odôvodnené a svojvoľné (arbitrárne). Arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu je zrejmá, keďže sa súd len stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvoinštančného súdu a odkázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. (obdobne sp. zn. 5Cdo/204/2011). Odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami matky uvedenými v odvolaní. Týmto postupom súdom jej bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 420 písm. f/ CSP (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/56/2012 a 5Obdo/32/2013). Pod vplyvom vyššie opísaného nesprávneho postupu došlo k nepreskúmateľnosti rozhodnutia, naplňujúceho znaky odňatia možnosti konať pred súdom. Matka má za to, že odvolací súd rozhodnutie odôvodňuje len vágne, kde dokonca ani

neuvádza bližšie skutočnosti plynúce z dokazovania, vyjadrení strán sporu a rozsudku súdu prvej inštancie. Pochybenie prvoinstančného aj odvolacieho súdu v nedostatočnom odôvodnení napádaného rozsudku je o to väčšie, keď predošlé uznesenie odvolacieho súdu z 30.11.2015, sp. zn. 20CoP/42/2015 zrušilo rozsudok súdu prvej inštancie z 12.05.2015, sp. zn. 49P/288/2011. Tieto odvolacím súdom vytýkané chyby predošlého rozsudku súdu prvej inštancie sa však opakujú v napádanom rozsudku súdu prvej inštancie.

5.2. Súd prvej inštancie ignoroval a odvolací súd následne prehliadol a/ dôkazy predložené matkou, z ktorých bolo zrejmé, že matka má vážne a dlhodobé zdravotné problémy, ktoré jej znemožňujú sa zamestnať a plniť si vyživovaciu povinnosť P.

za obdobie, keď dcéra nebola v starostlivosti matky; b/ majetkové pomery otca a jeho zbabavovanie sa majetku za manželstva, keďže majetková situácia otca nemôže byť hodnotená izolovane, avšak musí byť hodnotená komplexne v súvislostiach; c/ že matka má majetkové spory s otcom a musí za neho znášať rôzne záväzky voči bankám z úverov, ktoré si on počas manželstva zobral, keďže táto okolnosť má významný vplyv na možnosti a schopnosti matky; d/ a nesprávne nezohľadnil nespornú okolnosť, že v čase medzi pôvodným rozhodnutím a rozhodnutím súdu o návrhu matky na zníženie výživného sa matka starala o priateľa - onkologického pacienta, keďže táto starostlivosť ju tiež veľmi limitovala v možnosti zamestnať sa; e/ a účelovo vyhodnotil zistené skutočnosti jednostranne len v prospech otca, mnohé skutočnosti súd vôbec nezisťoval aj napriek dôvodným dôkazným návrhom matky. Matka hodnoverne preukázala, že sa nevzdala bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku či majetkového prospechu. Matka podľa svojho názoru hodnoverne preukázala výdavky na dcéru. Matka v konaní navrhla aj výsluch svedkov, aby vyvrátila písomné vyjadrenie dcéry A., súd však nepochopiteľne týchto svedkov nevypočul. Matka ďalej tvrdí, že hodnoverne vyvrátila otcom a A. tvrdené skutočnosti o starostlivosti otca o vtedy mal. P. (aj A.) a času výkonu starostlivosti matky. Napádaný rozsudok bol vyhlásený predčasne o to viac, že dôvodne navrhovala preskúmanie majetkových pomerov otca - aby doložil zmluvy o predaji nehnuteľností, aby súd dopytoval peňažné ústavy v Slovenskej republike a Maďarskej republike ohľadne otcových finančných pomerov a doložil list vlastníctva z Maďarskej republiky a doklad o predaji nehnuteľností.

5.3. Spôsobilosť otca starať sa o deti je výrazne znížená podľa Znaleckého posudku MUDr. X. č. 29/2013 pre účely trestného konania, pretože u otca bolo zistené škodlivé užívanie alkoholu - túto skutočnosť súd v napádanom rozsudku opomína.

Za okolností, keď nemožno vylúčiť trestnosť konania otca voči matke aj voči deťom, je preto súdom určené výživné v rozpore so zistenými skutočnosťami, v rozpore so spravodlivým a zákonným a objektívnym posúdením veci a v rozpore s dobrými mravmi, navyše za stavu, keď nebolo preukázané, že v rozhodnom období mal. P. u otca naozaj bývala a bola v jeho starostlivosti, kde súd uveril len písomnej dohode A. s otcom z 29.05.2014. Matka v konaní hodnoverne preukázala svoje nevyhnutné výdavky aj príjmy a preukázala, že sa nevzdala bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku či majetkového prospechu, a to vzhľadom na doložené doklady o jej zdravotnom obmedzení (ochorenie M54.9 - ochorenie chrbta), ktoré jej bráni zamestnať sa, a to výpisom zo zdravotnej dokumentácie matky z 2012, 2013 a 10.02.2015. Túto skutočnosť súd nesprávne vyhodnotil, dospel z týchto dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne vec posúdil (zákonný odvolací dôvod). Po právoplatnosti rozvodu súd už nerozhoduje o zverení mal. P. niektorému z rodičov, avšak povahové vlastnosti otca zjavne vylučujú osobnú starostlivosť o vtedy mal. P.,

čo vyvracia tvrdenia otca, že o plnoleté dieťa sa v rozhodnom období aj staral. Matka poukázala na znalecké posudky z trestného konania vedeného proti otcovi, ktoré otca charakterizujú ako osobu so sklonsmi páchatel'a domáceho násillia a charakterizujú osobu matky ako obeť domáceho násillia. Počas času, keď je P. v starostlivosti otca, sa jej prospech v škole značne zhoršil. Za takýchto okolností nemohol súd uveriť tvrdeniam a dohode z 29.05.2014 s A., že sa o mal. P. naozaj v predmetnom rozhodnom čase aj staral. Navyše súd nedostatočne zistil potreby mal. P., preto nemohol určiť výživné v akejkoľvek výške. V ďalšom podrobne rozoberala skutkový stav veci.

6. Otec s plnoletým dieťaťom sa k dovolaniu vyjadrili po lehote na vyjadrenie, preto naň najvyšší súd

neprihliadal (§ 436 ods. 3 druhá veta CSP).

7. Dovolanie podala matka toho času plnoletého dieťaťa vo veci upravenej v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej v texte len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci určenia výživného, prípustnosť dovolania matky bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

I.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky); podobne, pokiaľ sa v zátvorke uvádza „ÚS.“, ide o odkaz na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky príslušnej spisovej značky (ďalej len „ústavný súd“)].

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom

je nesprávnosť vytykána v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

II.

14. Matka (dovolaiteľka) v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolaiteľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu uvádza, že obidva súdy sa nijako s námietkami matky nevysporiadali, rozhodli svojvoľne, arbitrárne, bez riadneho odôvodnenia, keď došlo aj k porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa názoru matky súdy nevysvetlili dostatočne a/ ako posúdili podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, b/ ktoré skutočnosti považovali za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonali, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, c/ prečo nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdili, neodkázali dostatočne na ustálenú rozhodovaciu prax.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej matkou.

15.2. K otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom prijala občianskoprávne kolégium stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“, tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017,

8Cdo/49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

15.3. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

15.4. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí pritom jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa otec, resp. následne po dosiahnutí plnoletosti plnoletá dcéra, domáhala, čo navrhla, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil a prečo nepovažoval odvolacie námietky za opodstatnené. Prijaté rozhodnutie odvolací súd primerane vysvetlil.

15.5. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim sa zákonu. Súd prvej inštancie v odôvodnení poukázal na skutočnosti, ktoré považoval za preukázané (osobná starostlivosť o plnoletú dcéru vykonávaná otcom v rozhodnom období), ktorými dôkazmi sa riadil

- a/ vyjadreniami otca, ktorý v priebehu celého konania nenechal svoje vyjadrenia,

b/ vyjadreniami matky, ktorá potvrdila, že plnoletá dcéra sa do februára 2011 zdržiavala u matky, od leta 2011 bola s ňou iba 2 razy, v apríli 2012 potvrdila, že plnoletá dcéra býva u otca, okrem obdobia v striedavej osobnej starostlivosti (január/február 2012), v novembri 2013 matka potvrdila, že od marca 2013 strávila s plnoletým dieťaťom len niekoľko hodín a v januári 2014 matka odsúhlasila tento stav, c/ zo správy základnej školy, ktorú navštevovalo plnoleté dieťa v rozhodnom období, d/ zo správy ošetrojúcej lekárky

MUDr. Q., e/ z výpovede plnoletého dieťaťa a jej sestry A., f/ vypracovaným znaleckým posudkom MUDr. PhDr. M., CSc. a podporne aj zo správy

Mgr. P., psychológa DFNP na Kramároch, rovnako sa súd prvej inštancie v bodoch 59., 60. a 61. vypořiadal aj s inými predloženými skutočnosťami a návrhmi dôkazov, pričom sa dostatočne jasne vyjadril, ktoré skutočnosti považuje za nepreukázané a ktoré návrhy na vykonanie dôkazu považuje z akých dôvodov za nepotrebné (neúčelné)

na vykonanie. Súd prvej inštancie sa ďalej riadne vypořiadal aj s dôkazmi týkajúcimi sa určenia výšky výživného pre plnoleté dieťa, poukázal na zdravotné problémy plnoletej (alergia na mlieko), čo odôvodňuje zvýšené výdavky, zobral do úvahy možnosti a schopnosti matky, pričom zdôvodnil, prečo jej zdravotné problémy nepokladal za takého rozsahu, aby jej objektívne znemožňovali zamestnať sa.

16.1. Pokiaľ dovolateľka vytýka odvolaciemu súdu a súdu prvej inštancie nedostatky

v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie (napr. súdy nevykonali výsluchy osôb, ktoré označila dovolateľka; súdy nevykonali dôkazy - vykonanie dopytov

na peňažné ústavy v Slovenskej republike a Maďarskej republike; súdy nesprávne vyhodnotili čestné

vyhlásenia plnoletej, jej sestry, ako aj ďalších svedkov v súlade s presvedčením matky; súdy nesprávne vyhodnotili úradné záznamy kolízneho opatrovníka a iné), najvyšší súd pripomína, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je

v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Súdy navyše riadne odôvodnili, ktoré rozhodné skutočnosti považovali za preukázané a prečo naopak niektoré návrhy na doplnenie dokazovania nepovažovali za opodstatnené (viď bod 60. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

16.2. So zreteľom na obsah dovolania najvyšší súd zdôrazňuje, že súdna prax je jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania (1Cdo/126/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/12/2015, 4Cdo/191/2011, 5Cdo/43/2013, 6Cdo/95/2012, 7Cdo/179/2014, 8Cdo/346/2014). K procesným právam strany sporu nepatrí, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz alebo dôkaz, o ktorom sa procesná strana subjektívne domnieva, že by mal byť súdom vykonaný. Rozhodovanie o tom, ktoré z dôkazov budú vykonané, patrí vždy výlučne súdu, a nie účastníkovi konania. Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napríklad preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup znemožňujúci procesnej strane uskutočňovať jej procesné oprávnenia v zmysle § 420 písm. f/ CSP (3Cdo/26/2017).

16.3. Len skutočnosť, že súdy (okresný i krajský) neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené dovolateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa názoru dovolacieho súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície, ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

17. Nadväzujúc na predchádzajúce body dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania matky z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

III.

18. Po konštatovaní, že podané dovolanie nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či jeho prípustnosť nevyplýva z § 421 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil

od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

19. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného

patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (por. sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017).

20. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii, alebo interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolať sa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1Cdo/126/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/221/2017). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

21. Rozhodnutiu všeobecného súdu (vo veci samej) v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza činnosť, v rámci ktorej rieši celý rad otázok, ktoré majú rôzny význam pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Vzhľadom na dovoláciu argumentáciu matky treba zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, ktorý by mohol a mal podrobiť posúdeniu všetko, čím sa zaoberal súd prvej a druhej inštancie. Z povahy dovolania a dovolacieho konania vyplýva, že najvyšší súd nemôže posudzovať všetky procesnoprávne a hmotnoprávne otázky, ktoré pred ním riešili tieto sudy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním).

22. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP musí byť v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje prijať záver o tom, o ktorú otázku (otázky) dovolať sa ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť, prípadne aj dôvodnosť dovolania. Dovolací súd v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolať sa na myslí pri svojej argumentácii, že ide o otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) alebo o otázku dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), prípadne otázku, ktorá je dovolacím súdom posudzovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Sama polemika dovolať sa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

IV.

23.1. V danom prípade, ani pri zohľadnení obsahu dovolania matky (§ 124 ods. 1 CSP), zastúpenou kvalifikovaným zástupcom (advokátom), nedáva jej argumentácia, a to či už v jednotlivostiach alebo komplexne, náležitý podklad umožňujúci posúdenie, konkrétne ktorú právnu otázku považovala za relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

23.2. Sudy oboch inštancií v priebehu konania riešili celý rad právnych otázok. Pokiaľ mala matka na myslí niektorú právnu otázku riešenú v spore odvolacím súdom a zastávala názor, že odvolací súd sa jej riešením odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), bolo na nej, aby túto otázku špecifikovala v dovolaní a popri tom konkretizovala ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil (R 83/2018). Ak sa nazdávala, že odvolací súd riešil právnu otázku dovolacím súdom dosiaľ neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), mala túto otázku zadefinovať a

v dovolaní uviesť, ako mala byť podľa nej riešená. Napokon, ak zastávala názor, že právna otázka riešená odvolacím súdom je jednotlivými senátmi dovolacieho súdu riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), mala okrem toho poukázať na navzájom protichodné rozhodnutia najvyššieho súdu v skutkovo a právne rovnakých sporoch. V danom prípade ale dovolateľka takto nepostupovala, v dôsledku čoho ňou uvádzaný dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 až § 435 CSP.

23.3. Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (1Cdo/150/2018, 2Cdo/185/2018, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/235/2016, 5Cdo/16/2017, 6Cdo/6/2018, 7Cdo/254/2018, 8Cdo/191/2018).

23.4. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

23.5. V danom prípade sa matka nestotožnila s rozhodnutím odvolacieho súdu, podrobila ho kritike a polemizovala s jeho závermi, avšak ani pri prístupe k jej dovolaniu podľa obsahu tohto procesného úkonu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, ktorú procesnú situáciu v zmysle § 421 ods. 1 CSP mala matka na mysli v súvislosti s argumentáciou, že dovolaním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. V dôsledku toho nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitosti dovolania, a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23.6. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľky, týkajúca sa § 421 ods. 1 CSP, je nedostatočná a ňou uvádzaný dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci) nie je v podanom dovolaní vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Uzavrel preto, že na podklade dovolania matky nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

V.

24. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie podané matkou podľa ustanovení § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP a podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP z dôvodu, že nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi a zároveň pre náležité nevymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 431 až 435 CSP, ho odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

25. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.